

Олег Напора

Департамент агропромислового розвитку
Тернопільської обласної державної адміністрації

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Ринкові перетворення в економіці України обумовили формування багатоукладної системи господарювання в аграрному секторі. Тривалий розвиток сільського господарства виявив ряд проблем, які з кожним роком поглиблюються: зниження фінансового стану агроформувань та їх працівників, деградація земельних ресурсів, безробіття та депопуляція сільського населення.

Сільськогосподарське виробництво представлено різноманітними організаційно-правовими формами власності, які ведуть виробництво на відносно різному техніко-технологічному рівні.

Привабливість сільського господарства для агропромислових компаній пояснюється можливістю отримувати додатковий чистий дохід (диференціальна рента), що досягається за рахунок інтенсифікації землеробства. В цих структурах зайнята лише п'ята частина працездатного сільського населення.

За даними досліджень американського університету Дж. Гобкінса, зростання безробіття на 1 % призводить до зменшення ВВП – на 4,5 % [2, с. 32]. Не важко підрахувати недоотриманий валовий внутрішній продукт та з врахуванням мультиплікативного ефекту сільськогосподарського виробництва.

З метою підвищення зайнятості та наповнення села життєздатною енергією необхідно сприяти створенню сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. В цьому плані вони є одними із найдемократичніших структур в аграрному секторі. 2012 р. був визнаний ООН роком кооперативів [3].

Одним із дискусійних моментів при визначенні стратегії розвитку сільськогосподарського виробництва є питання використання землі – на основі купівлі-продажу чи у формі орендних відносин. В сучасних умовах з метою недопущення спекулятивних операцій із землею необхідно запровадити мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення на 10 років.

Важливою проблемою функціонування сільськогосподарських підприємств є взаємовідносини із підприємствами-монополістами переробної сфери, які здійснюють ціновий диктат. Переважно акціонерна форма функціонування переробних підприємств на сьогодні є приватною, що дозволяє вести самостійну цінову політику. В даній ситуації економічно та соціально обґрунтованим є розвиток державно-приватного партнерства (досвід ЄС, а тим більше США) [1].

Проблема розвитку сільського господарства нашої країни є багатоаспектною, що пояснюється особливостями галузями, її виробничими зв'язками. Одним із таких аспектів є експортна орієнтація сучасного виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Це означає, що при несприятливій ціновій кон'юнктурі на світових аграрних ринках (надлишок продукції на ринку; ф'ючерсні спекуляції) вітчизняний товаровиробник стає заручником такої ситуації. В цьому випадку стратегія державної політики має взяти за пріоритет задоволення потреб внутрішнього ринку, який є стабільною величиною на противагу мінливому зовнішньому економічному середовищу.

Визначення цілей суб'єктів господарювання в АПК відповідно до їх функціонального призначення є надзвичайно важливим для узгодження їхніх дій по досягненню суспільного результату. В протилежному разі, внаслідок різновекторності інтересів відбувається розбалансованість у функціонуванні всіх ланок агропромислового комплексу.

З метою досягнення стабільного функціонування та антикризової стійкості агросектора, виконання ним своєї історичної місії, науково обґрунтованим та економічно доцільним є комплекс наступних заходів:

- проведення державної аграрної політики в інтересах всього суспільства;
- розвиток сільськогосподарського виробництва на засадах оренди як найефективнішої на сьогодні форми земельних відносин;
- створення державно-приватних та приватно-державних підприємств в I і III сферах АПК, що стає можливим в результаті дольової участі держави в статутному фонді промислового підприємства і навпаки;
- рівні економічні умови для всіх форм господарювання. Особлива увага звертається на створення та розвиток кооперативів, які забезпечують найбільш повну зайнятість в сільських населених пунктах.

Література

1. Брайловський І.А. Сучасний стан державно-приватного партнерства в країнах європейського союзу. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1699>.

2. Ларіна Я. Розвиток людського капіталу в умовах глобалізації: монографія / Я. Ларіна, О. Брацлавська. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 248 с.

3. Мій кооператив. Режим доступу: http://coop.at.ua/Files/bjuleten_koop_1_1.pdf